

ARKITEKTUR OG BYFORMINGSPRISEN 2022

I år er det tolvte gang Arkitektur og byformingsprisen for Bergen kommune deles ut. Rådet for byforming og arkitektur har i år som i fjor hatt ansvar for juryering av nominerte kandidater, og juryen har bestått av Sunniva Eide, Henrik Larsen, Philip Kvalbein, Jon Martin Seternes, Ragni L. Helweg og Ingrid Halland.

I invitasjonen til å foreslå verdige kandidater til årets Arkitekturpris står det blant annet:

«Bystyret vedtok i 2011 ny arkitektur- og byformingspolitikk for Bergen. Bergen kommunes årlige Arkitekturpris skal fremme og belønne som bidrar til å skape økt kvalitet til våre bygde omgivelser og som kan vise til konkrete og gode resultater.

Med utgangspunktet i Bergen kommunes arkitektur - og byformstrategi for en vakker, særpreget, inkluderende og bærekraftig by, ønsker vi derfor å etterspørre kandidater til prisen i form av bygg og byrom som i samspill med omgivelsene tilfører stedet nye kvaliteter gjennom en helhetlig løsning av funksjon, form, romlige sammenhenger og materialbruk. Prosjekter som tildeles prisen skal være ferdigstilt i løpet av de siste 3 årene.»

Kandidatene:

Det kom inn totalt forslag på 32 kandidater til årets pris. Kandidatene er blitt vurdert på bakgrunn av utlysningsteksten og tilgjengelig informasjon, i tillegg er det foretatt befarings på stedet.

De innkomne forslagene som fyller kriteriene om ferdigstilling og som juryen har valgt å gå videre med, er i alfabetisk rekkefølge:

Byantikvarens laboratorium, Skostredet 5

Byggherre: Pallas AS

Arkitekter: Arkitektstudio Elfrida Bull Bene

Holen skole, Øvre Holen 6

Byggherre: Bergen kommune ved Etat for utbygging

Arkitekter: Arkitektgruppen Cubus og HUS Arkitekter

Landskapsarkitekter: Arkitektgruppen Cubus

Interiørarkitekter: Cadi interiørarkitekter

Lille Starefossveien 29

Byggherre: Kronstadhøyden AS

Arkitekter: 3RW Arkitekter

Landskapsarkitekter: 3RW Arkitekter

Lynghaugparken,

Byggherre: Bergen Kommune Bymiljøetaten

Landskapsarkitekter: Curve Studio og Norconsult

Markeveien 1

Byggherre: DnB Næringseiendom

Arkitekter: VILL Arkitektur

Interiørarkitekter: Asplan Viak

Nedre Siljustøl, Siljustølvegen 37-153

Byggherre: WEBU AS

Arkitekter: TAG Arkitekter

Landskapsarkitekt: TAG Arkitekter

Ortun Svømmeanlegg, Torgny Segerstedts vei 14

Byggherre: Bergen kommune

Arkitekter: Norconsult

Landskapsarkitekter: Norconsult

Det har vært avholdt befarings på samtlige prosjekter, og Rådet fikk på hvert enkelt sted en presentasjon av kandidatene.

De 7 kandidatene som er innstilte til Bergen kommunes arkitektur- og byformingspris spenner fra landskapsprosjekter via boligfortetting i villastrøk og nye boligområder i bydelene samt rehabilitering og transformasjon av eksisterende bygg til offentlige svømmehaller og skolebygg. I prosjektene er det arbeidet med tilrettelegging av nye landskapsrom i by, tilpasning av nye boliger til eksisterende bygningsmasse og bebyggelsesstruktur i etablerte boligområder, samt rehabilitering av eldre bygningsmasse og utvikling av nye offentlige svømmehaller og skolebygg med fokus på sosial bærekraft. Rådet har valgt å gi følgende prosjekter hederlig omtale:

1. Holen skole, Øvre Holen 6

Holen skole er et fremragende eksempel på hvordan man har klart å utvikle og transformere et eksisterende skoleanlegg fra 1960-tallet i en krevende topografisk situasjon med et bratt terreng og en høydeforskjell på 21 meter til å bli et helstøpt moderne skoleanlegg med svært gode romlige sammenhenger både innvendig og i uteanlegget.

Anlegget starter nederst med transformasjon av det eksisterende skolebygget mot gaten der de første klassetrinnene ligger, og arbeider seg suksessivt oppover i terrenget der man også klatrer i klassetrinn helt til topps i anlegget der ungdomsskoletrinnet ligger øverst. På veien er det flere tverrforbindelser gjennom bygget som formidler kontakt med det omkringliggende nabolaget, og forhindrer at bygningsmassen blir en barriere i området. Det er lett å bevege seg gjennom skolen både ute og inne, og man kan trille trappeløst hele veien opp til utearealene på toppen, samtidig med at takarealene er åpne og tilgjengelige for alle og hele nabolaget.

Interiøret har høye kvaliteter med trapperom og vertikale romforbindelser som åpner opp interiøret og skaper gode romlige opplevelser, og gjør det lett og intuitivt å bevege seg rundt i anlegget. Interiøret har også fått en fargeskala og palett som er inspirert av skalaen til Le Corbuiser, noe som skaper særpregete og egenartige rom. Alle klasserommene har svært gode utsiktsforhold, og man har svært god kontakt med nabolaget uansett hvor man befinner seg i bygget.

Farge- og materialbruken i fasaden skaper en egen identitet for skolen, der fellesarealene er utformet i en lys platekledning, mens læringsarenaene har en kombinasjon av trekledning og vertikale spiler i metall for å oppnå en variert skalavirkning.

Prosjektet er et resultat av en omfattende brukervedvirkning, samt grundige diskusjoner om hvordan man kan tilrettelegge for gode læringsarenaer i tett kontakt med nabolaget, slik at dette får spille en rolle i anlegget både visuelt og sosialt. Det er skapt en endringsdyktig og særpreget arkitektur med fokus på sosial bærekraft; en skole som kan bli et hjerte i nærmiljøet.

2. Byantikvarens laboratorium, Skostredet 5

Byantikvarens laboratorium har gjennom en helhetlig tilnærming skapt unike og særpregete kontorlokaler der gjenbruk av eksisterende bygningsmasse bidrar til en bærekraftig utvikling.

Av den opprinnelige bygningsmassen stod det kun igjen yttervegger, bjelkelag og yttertak, noe som også gjorde prosessen med transformasjon noe lettere, da det var færre bygningselementer å ta hensyn til, noe som muliggjorde en åpen vertikal romstruktur i bygget. Her er det også tilført nye elementer som trappen i stål og tre, som gir assosiasjoner til byggenes tidligere funksjon som smie og verksted. Det er tilrettelagt for arbeidsplasser i en åpen situasjon, der man har individuelle avlukker som kan stenges av med glassdører for mer konsentrasjonskrevende arbeid uten at man mister opplevelsen av interiøret og kontakten med de andre medarbeiderne.

Byantikvarens laboratorium består av en rekke bygninger som er bundet sammen med overdekkede svalganger som danner fine mellomrom i bygget. Prosjektet har høye og gjennomarbeidede arkitektoniske kvaliteter med gode romforløp. Prosjektet har høye og gjennomarbeidede arkitektoniske kvaliteter med gode romforløp. Det er valgt gode materialkvaliteter i form av linoljemalt treverk, og ved gjenbruk av fliser i våtrom og toalett er det oppnådd svært høye estetiske kvaliteter. Det er også imponerende at byantikvaren har utformet et kontor med universell utforming og tilgang, samtidig som de har bevart de trange og kronglete kvalitetene til et gammelt, bergensk trehus. Byantikvarens laboratorium er alt i alt et fremragende eksempel på hvordan man kan ta eksisterende bygningsmasse tilføre den nye kvaliteter for å løfte bruken av den inn i fremtiden.

3. Markeveien 1

Rådet har valgt å gi hedrende omtale til **Markeveien 1** ut fra prosjektets ambisiøse satsing på gjenbruk og «upcycling». Noe av det første som møter deg når du kommer inn i det nye restaurerte inngangspartiet med nennsomt utformede inngangsdører er stubbegulvet i resirkulert tre, som arkitektene nå i tillegg har fått utarbeidet som et kommersielt konsept som snart kan selges over disk i større byggevareforretninger. Slik baner prosjektet vei for en mer bærekraftig bygningsbransje også i en bredere kommersiell sammenheng.

Markeveien 1 er det eneste huset som overlevde brannen i 1916 i nærheten av Torgallmenningen, og består av en svært kompleks bygningsmasse som har utviklet seg over tid. Ved å registrere hele bygningsmassen med 3D-scanningsverktøy, og med dette datagrunnlaget analysere det romlige potensialet i den, har man funnet utnyttede mørke arealer som gjennom åpning av fasader mot bakgård er blitt til gode nye kontorarealer. Slik har man oppnådd større utnyttelse av eksisterende bygningsmasse uten å bygge nytt.

Rådet er imponert over kreativiteten som er vist i prosjektet. Arkitektene har arbeidet bevisst med å la de nye inngrepene stå ærlige og tydelige frem, i tillegg til å ha funnet tilbake til en del originale materialkvaliteter som de opprinnelige gulvene i korridorene i 2. etasje, der de originale gulvflisene og terrazzo belegget har blitt løftet frem og sømløst restaurert. Slik er det skapt et interiør og vakre rom for nye arbeidsplasser som er rehabilitert på en gjennomført måte.

Juryens valg av vinner:

Bygg og anlegg som tildeles Arkitektur og byformingsprisen skal i samspill med omgivelsene tilføre stedet nye kvaliteter i innhold, formgiving og materialbruk. Bergen kommunes arkitektur- og byformingspris er som navnet sier en pris som ikke bare skal vurdere tiltak enkeltvis som arkitekturverk, men vurdere hvordan omgivelsene kan tilføres nye kvaliteter gjennom en helhetlig løsning av funksjon, form, romlige sammenhenger og materialbruk. Dette betyr at arkitektur ikke bare ses på som enkeltverk, men også som et verktøy for hvordan man kan oppnå gode kvaliteter for brukere og beboere som gir merverdi og særpreg til stedet, og bruke arkitektur som et verktøy for samfunnsbygging.

Estetikk og funksjonalitet er begge sentrale kriterier, men rådet har også valgt å legge vekt på i hvilken grad prosjektet «sprenger sine egne rammer» og får betydning utover den funksjonen det er satt til å ha, og den merverdien det kan tilføre lokalsamfunnet. Rådet er av den oppfatning at stedsutviklingskomponenten er viktig i et hvert byggeprosjekt. Rådet ønsker å gi honnør til arkitekter som benytter seg av muligheten til ikke bare å svare på oppdragsgiverens bestilling, men også gi nye kvaliteter til omgivelsene. Slike kvaliteter kan være av estetisk art, dreie seg om tilleggsfunksjoner som kommer bydelen til gode, eller være grep som tydeliggjør prosjektets landskapsmessige sammenheng. En slik tilnærming bidrar til opplevelseskvaliteter, gir økt forståelse og styrker stedsidentiteten. Denne tankegangen krever inngående kjennskap til sosial og geografisk kontekst, og er derfor en tidkrevende prosess. Likevel mener rådet at prosjekter som vitner om denne typen ambisjoner bør løftes frem som eksempler til etterfølgelse.

Rådet mener årets prisvinner skårer på alle disse kriteriene. Prosjektet representerer et vellykket tiltak som svarer på tidens klimatiske utfordringer samtidig representerer det vår tids arkitektoniske uttrykk i en by som hele tiden skal være under fornying og utvikling. Ved hjelp av en helhetlig ide og bevisste valg av inngrep har man skapt en ny arena for en bydel som kan bli et forbilde for en videre utvikling av byen vår, både for beboere og besøkende i lokalmiljøet, samt skape aktivitet og bidra til en styrking av lokalmiljøet.

Rådet for byforming og arkitektur har derfor utpekt Lynghaugparken til vinner av Arkitektur- og byformingsprisen 2022.

Juryen har valgt å tildele prisen til Lynghaugparken, som et eksempel på et svært vellykket bylandskapsprosjekt i en sentral del av Fyllingsdalen i nær tilknytning til Bybanestoppet og lokalsenteret på Oasen. Prosjektet ligger i et boligområde med etablert bebyggelse fra 1970-tallet som er godt innpasset i landskapet, og har med denne parken fått opplevelsesrike og velegnede rekreasjonsarealer i sitt nærområde, der bryggen, skate-banen og bålplassen inngår som sentrale element.

Rådet vil fremheve prosjektet som et svært vellykket eksempel på en reparasjon av et landskapsrom som tidligere var preget av overflateparkering. Gjennom en målrettet strategi for bekkeåpning har de tidligere harde overflatene blitt et parkområde i nærområdet med svært gode opplevelseskvaliteter. Prosjektet ble også presentert på en Byutviklingskonferanse her i Grieghallen for flere år siden, og nå er det blitt til en realitet gjennom en kombinasjon av Bymiljøetatens målrettede arbeid, kreative og dyktige arkitekter, landskapsarkitekter, konsulenter og ikke minst dyktige utførende entreprenører.

Man har med få og målrettede inngrep i den eksisterende landskapssituasjonen skapt en variasjon og opplevelsriksdom med elementer som bekkeåpningen, skate-banen, bryggen og bålplassen. Rådet vil her spesielt trekke frem skate-banen som ved sin estetikk og utforming er en berikelse for nærmiljøet ikke bare funksjonelt, men også estetisk. Rådet vil også berømme involveringen av brukere gjennom tett samarbeid med skatere. Slik sikrer man at man designer for mennesket som skal ta arkitekturen i bruk, et eksempel til etterfølgelse. Den er ikke bare tilpasset de meravanserte utøverne, men er også utformet slik at nybegynnere og yngre grupper også kan få glede av anlegget, ved at det er tilpasset skatere i alle aldre og høyder. Parken er utviklet med relativt små inngrep i den eksisterende situasjonen, og bygger videre på prinsippet om hva som er det minste man kan gjøre for å oppnå det vidunderlige.

Alt i alt er prosjektet et godt eksempel på en helhetlig landskapsarkitektonisk løsning som vi ønsker flere av for å oppnå en variert, inkluderende og bærekraftig landskapsarkitektur. Det er et forbilledlig prosjekt som viser en ny tilnærming og respekt for klima som vi vil fremheve som et eksempel til etterfølgelse for fremtidige by- og landskapsrom i byen vår

Lynghaugparken er derfor et eksempel til etterfølgelse på en bærekraftig og klimavennlig oppgradering og transformasjon av et sentrumsnært areal som ligger i gangavstand til svært mange. Det er et forbilledlig prosjekt som viser en ny tilnærming og respekt for klima som vi vil fremheve som et eksempel til etterfølgelse. Prosjektet tilfører stedet nye kvaliteter gjennom en helhetlig løsning av funksjon, form, romlige sammenhenger og materialbruk. Alle disse faktorene til sammen gjør prosjektet til vinneren av Bergen kommunes arkitektur- og byformingspris 2022.

Gratulerer!